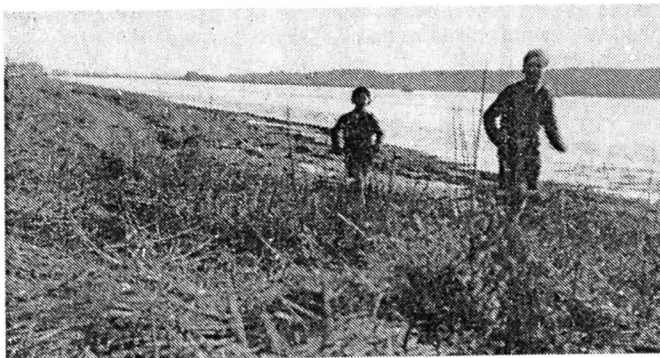


To kunstnerbrødre
Niels og Morten
Nielsen mødes og
mindes gamle dage
før deres fælles
udstilling på
Willumsen-museet



Brødrene Nielsen som børn på den samme kyst, hvor de mødtes forleden til denne snak om barndommens by.



Morten Nielsen og Niels Nielsen ved fjordkysten, der var en af barndommens tumlepladser.

Barndommens by var og fuld af »gale« me

— Hold mund Morten,
nu er det min tur...

Maleren Niels Niel-
sens øjne under de sorte
buskede bryn var løbet i
vand af bare grin, iver,
bæsting og ubødig



og fuld af »gale« me

– Hold mund Morten, nu er det min tur...

Maleren Niels Nielsens øjne under de sorte buskede bryn var løbet i vand af bare grin, iver, begejstring og ubændig fortællerglæde, da han sad dér, sammen med broderen, billedhuggeren, maleren og tegneren Morten Nielsen, i stuen med de mange gamle møbler, malerierne, tegningerne og de små skulpturer, og genkaldte minder fra barndommens by, dengang de var »Niels Billedhugger« og »Morten Billedhugger« i 20'ernes og 30'ernes Frederikssund.

I deres fortælling, levendegør de to brødre et persongalleri af den lille købstads bedsteborgere og originaler. »Berliner-snedkeren«, »Fløjte-Niels« og »Fiske-smeden«, »Geline«, »Biffen«, »Perletand« (der ikke havde en brik i munden) og »Krølle« (der ikke havde hår på hovedet) passerer revy. Plattenslageren, der ved juletid tog til Hillerød og tiggede som døvstum, nævnes ikke med navn.

Hillerød-turen blev i øvrigt en fiasko for plattenslageren, der »stemte dørklokker« med et papskilt i hånden, hvor han med rystende håndskrift havde skrevet »døvstum«. Ved en ældre dames gadedør, blev han så overvældet over den godgørelse, han blev mødt med, at han kom til at sige »tak«!

»Ja, men jeg troede, De var døvstum« og så var afsløringen fuldkommen med svaret: »Ja, men tak er osse det eneste ord, jeg kan sige...«

Niels Nielsen ler, tørrer de våde øjne, lykkelig over, at det blev hans tur til at fortælle den historie.

Af kunstnerslægt

Blandt de danske billedkunstnere regnes der med Niels Nielsen og Morten Nielsen. Der står respekt om deres arbejde og deres kunst. I eftermiddag har Frederikssund Kunstforening fernisering på sin efterårsudstilling på J. F. Willumsens Museum. De to brødre udstiller sammen.

Niels Nielsen og Morten Nielsen er rundet af et gammelt kunstnermiljø. Deres far Emanuel Nielsen var oprindelig maler og gik på Kunstakademiet, da han i 1912 overtog sin fars stenhuggerforretning, der lå på hjørnet af Jernbanegade og Sko-



I huset på Marbækvej har Niels Nielsen sit værksted, med malerierne fra Roskilde Fjord, Skagen og på staffeliet et af en friskfanget fisk.

legade i Frederikssund. Barn-domshjemmet lå i Skolegade.

Niels Nielsen blev født i 1917, Morten Nielsen i 1920. I slægten var det en selvfølge, at man malede og tegnede og lærte sig et håndværk. Sådan var det også med Niels og Morten. De tegnede og malede og lærte stenhugger-håndværket hos faderen. En yngre bror blev arkitekt, men han kan også både tegne og male, forsikrer de to brødre.

Allerede som 16-årig debuterede Niels Nielsen på »Kunstnernes Efterårsudstilling« med et billede, han havde malet som 15-årig. Inden han var 17, havde han sit første salg – til Undervisningsministeriet!

Morten Nielsen malede og tegnede også, men det var som billedhugger han i 1941 – som 21-årig – debuterede på »Kunstnernes Efterårsudstilling«. Det

var med en statuette af en ung pige med spinkle skuldre og tykke lår.

Efter krigen – i 1946 – flyttede Morten Nielsen til København, og han har siden levet af sin kunst.

Niels Nielsen blev i Frederikssund. Hjælp sin far i stenhuggeriet og malede ved siden af. Nu maler han. Han har to boliger. På Marbækvej i Frederikssund ved Roskilde Fjord og på Skagen. Han har altid boet tæt ved vandet, og naturen og havet er hans inspirationskilde, omend han også godt kan lide at male en friskfanget fisk.

Barndomsbyen

Når de to brødre er sammen, er det ikke kunst men barndoms minder, der snakkes om, og det går stormfuldt til, ingen

af dem ønsker at vente for længe på, at det skal blive deres tur...

– Vi voksede op i en lille fortrøstningsfuld og livsglad købstad, der ikke lod nogen chance gå fra sig for at feste. Man klædte sig ud, arrangerede optog og spillede komedie, hvis man havde lyst til det. Der var også dem, der nøjedes med at drikke sig fulde. Byen havde 2000 indbyggere og 23 værtshuse(!), så til barndommens fornøjelser hørte også de lørdag aftener, hvor vi drog gennem byen for at se på fulde mænd, fortæller Niels Nielsen.

– Også dengang ville Frederikssund have kunnet stable et vikingespil på benene, hvis der var en der havde fået ideen. Byen var – som jeg husker den, fuld af »gale« mennesker, falder Morten Nielsen ind, og benytter chancen, nu da han har fået or-

det, til at fortælle, h som børn legede ved engen ved Adalen eller og krigene med »kerne«, drengene fra ende af byen.

Hos Frelsens H

Niels Nielsen for hvordan han, som før en flittig gæst i Frelsens søndagsskole, der havde delokale i nabohuset

– Men min stærke til Frelsens Hær sluttede en pinse-morgen. Det var et orkester fra Hillerød og der var arrangere Færgelunden. Gud glædede mig til at spille i byen med orkestret. Men jeg fik ikke lov til at spille med.

»Du er ikke ga



er en af barndommens tumlepladser.

Af
Birger Kristensen

Foto:
Steen Wrem

27

(Fortsat fra forsiden af 2. del)

»Du vandrer, der standser på
denne plet,
skal mindes dem,
der gav deres liv for frihed og
ret,
og vores fælles hjem,
og når du atter med travlhed
går
til din daglige dont,
skal du huske paa, at du stadig
staar
i en frihedsfront«.

Det var Niels Nielsen, der hug-
gede denne teksts bogstaver ind
i granitsoklen, og de ved, hvad
de ord står for. Begge gemmer
på erindringer om en aktiv ind-
sats i modstandsbevægelsen,
men de snakker ikke mere om
dem.

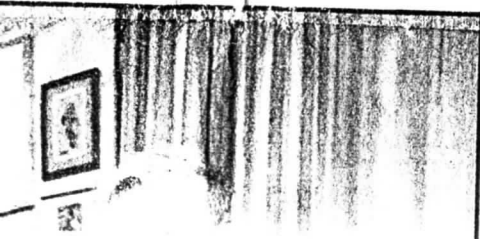
mont H. Petersens Mindelegat, i
1954 Kai Nielsens Mindelegat og
i 1977 blev han, som den første,
hædret med P. C. Skovgaard-
medaljen.

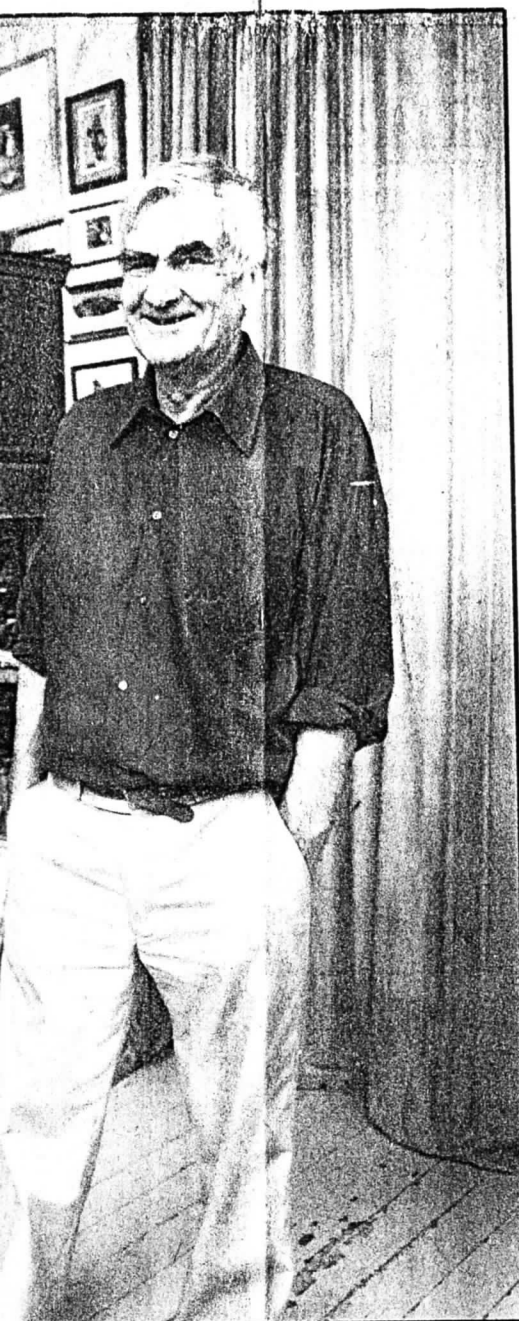
Man kan i dag se Morten Niel-
sen-arbejder på museer og i by-
billeder over hele landet - i
hans barndomsby f.eks. danner
torvet ramme om en af hans
skulpturer - en tidløs skikkelse
med rod i vikingetiden.



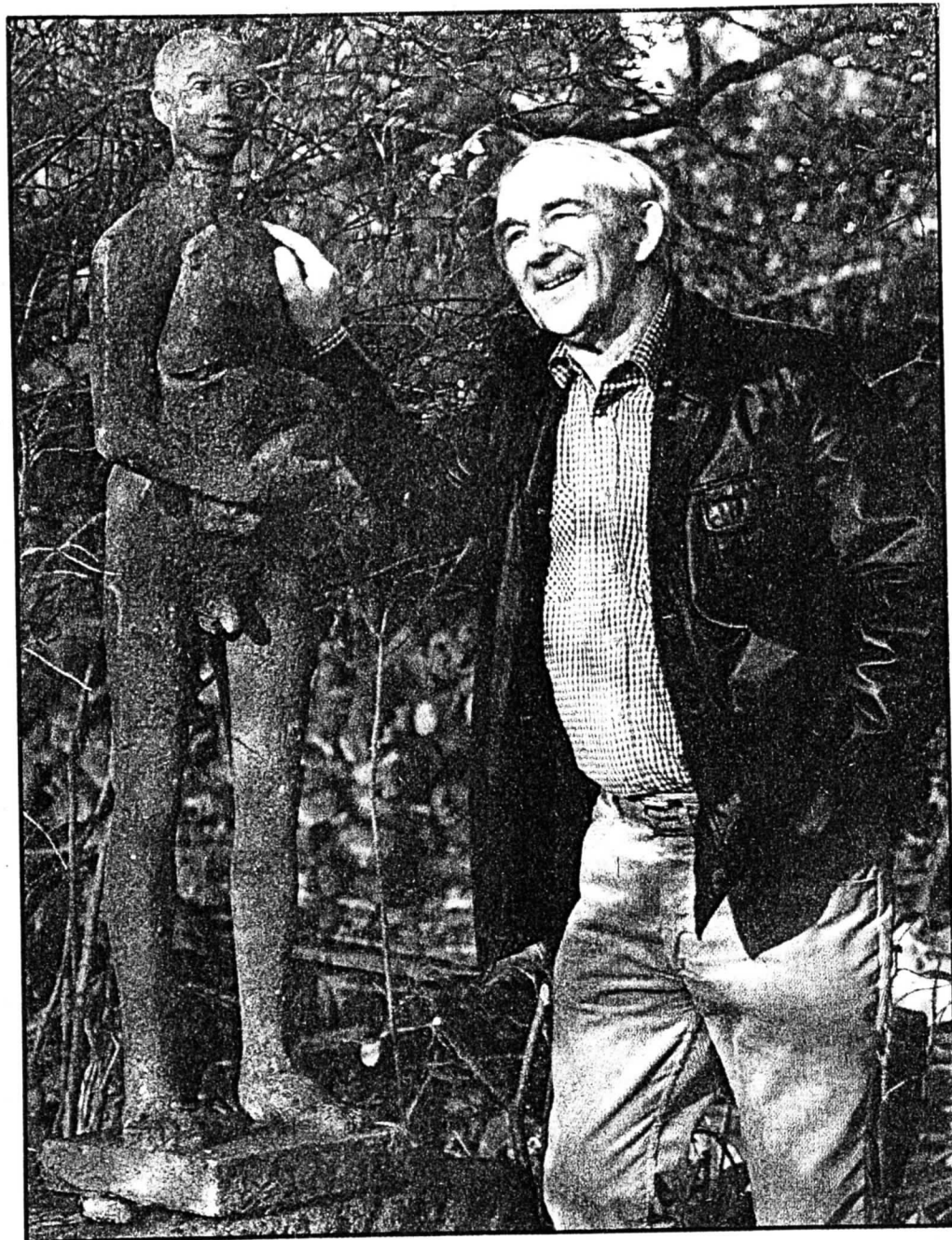
Morten og Niels Nielsen fotografe-
ret i 1923 ved et af faderens grav-
monumenter i stenhuggeriet på
hjørnet af Skolegade og Jernbane-
gade.

by var livsglad e« mennesker





agen og på staffeliet et af en friskfanget fisk.



I haven hos Niels Nielsen står en af broderens skulpturer. Det er et arbejde fra, dengang Morten Nielsen endnu ikke var blevet færdig med naturalismen.

at vente for længe
blive deres tur...
de op i en lille for-
d og livsglad køb-
er lod nogen chance
for at feste. Man
d, arrangerede op-
ede komedie, hvis
lyst til det. Der var
er nøjedes med at
ulde. Byen havde
gere og 23 værts-
barndommens for-
også de lørdag af-
drog gennem byen
ulde mænd, fortæl-
lsen.

engang ville Frede-
ve kunnet stable et
på benene, hvis der
havde fået ideen.
som jeg husker den,
« mennesker, falder
sen ind, og benytter
da han har fået or-

det, til at fortælle, hvordan de
som børn legede ved fjorden, på
engen ved Ådalen eller i Bløden
og krigene med »Skyllebak-
kerne«, drengene fra den anden
ende af byen.

Hos Frelsens Hær

Niels Nielsen fortæller om,
hvordan han, som fem-årig, var
en flittig gæst i Frelsens Hærs
søndagsskole, der havde sit mø-
delokale i nabohuset.

– Men min stærke tilknytning
til Frelsens Hær sluttede brat,
en pinsen-morgen. Der var kom-
met et orkester fra København,
og der var arrangeret udflugt til
Færgelunden. Gud, hvor jeg
glædede mig til at gå gennem
byen med orkestret i spidsen.
Men jeg fik ikke lov at komme
med.

»Du er ikke gammel nok,

Niels«, sagde lederen, og så blev
jeg gal. Med en bemærkning om,
at jeg så gu' var stor nok, når det
var min søndagstjære, de skulle
ha', blev Frelsens Hær vendt
ryggen, og KFUM trådte siden i
dens sted. Ikke på grund af
Guds ord, men der blev serveret
daggammelt wienerbrød om
søndagen, hvis bagerne havde
haft noget.

Så fortæller Morten Nielsen
om læreårene i stenhuggeriet,
og undervisningen på Teknisk
Skole i Frederiksborggade.

– Skolens forstander hed
»Bornholmeren«, og han er et af
det mest temperamentsløse
menneske, jeg nogen sinde har
mødt. Han kunne simpelthen
ikke give en »skideballe«, hver-
ken når han måtte hente os på
»Tømmerkroen«, hvor vi spil-
lede billard istedet for at passe
undervisningen, eller når der

var blevet klaget over, at vi en
vinteraften havde slukket samtlige
gaslygter i Frederiksborg-
gade på vej til skolen.

– Ja, og kan du huske mor,
der altid tudede, når vi skændtes
i stenhuggeriet, og begyndte
at kaste med hamrene, mens vi
bare sagde: »Mor, vi skændes da
ikke, vi diskuterer kun...«, følger
Niels til.

Alt sammen er minder nu,
men de huskes med glæde, og
der kan fortælles om dem i time-
vis. Det ene erindringsbillede af-
løser det andet. Snart siddende,
snart stående, og hvis historien
kræver det, også gestikulerende
midt på gulvet, fortælles og gen-
opleves barndommen og ung-
dommen i Frederikssund.

Som kunstner er det gået
»Niels Billedhugger« og »Mor-
ten Billedhugger« godt.

I kataloget for deres udstil-

ling, der åbner på J. F. Willumsens
Museum i eftermiddag, fortælles
direktøren for Skagen
Museum, Knud Voss, om Mor-
ten Nielsens kunst, at den på
nær en enkelt abstrakt skulptur,
hugget i hvidt marmor i 1944,
helt frem til begyndelsen af
1960'erne var koncentreret om
portrætter, pigefigurer og andet
af mere naturalistisk karakter i
formen.

Et af Morten Nielsens kendet-
ste arbejder fra den tid er hans
monument for frihedsbevægelses-
ens faldne på Amager, der i
1949 blev afsløret ved Stadsgra-
ven ved Amagerport.

Det var hans første store ar-
bejde. På monumentets granit-
sokkel læses Otto Gelstedts digt: